

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen kotitalouksien enimmäisvelkasuhteen käyttöön otosta

### Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Matias Marttisen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 88/2020 vp:

*Aikooko ministeri toimia, kuten on eduskunnalle vakuuttanut, ja siten esittää, ettei uutta enimmäisvelkasuhdetta oteta käyttöön?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kuten valtiovarainministeriön 1. päivänä lokakuuta 2019 julkistamasta selvityksestä (VM119:00/2018) käy ilmi, on suomalaisten kotitalouksien velkaantuminen – niin asuntoluottojen kuin myös kulutusluottojen osalta – historiallisesti katsoen korkealla tasolla. Kotitalouksien velkasuhde on Suomessa suurempi kuin EU-maissa keskimäärin. Velan määrä suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin on kaksinkertaistunut 2000-luvulla olleen 127,2 % vuoden 2019 kolmannen neljänneksen lopussa. Tämä tarkoittaa, että kotitalouksien velat ovat kasvaneet pitkällä aikavälillä huomattavasti nopeammin kuin asumiseen ja muuhun kulutukseen ja säästämiseen käytettävissä olevat tulot.

Työryhmän keskeisiin ehdotuksiin sisältyy ehdotus enimmäisvelkasuhteesta, joka olisi enintään 4,5-kertainen suhteessa yksityishenkilön tai kotitalouden vuotuisiin bruttotuloihin. Laskennassa otettaisiin huomioon myönnettävä laina, aiemmat lainat sekä osuus taloyhtiölainoista. Alle 20 000 euron suuruisia kuluttajansuojalain 7 luvun mukaisia luottoja ei huomioitaisi ehdotuksen mukaan.

Työryhmän selvitykseen saadussa lausuntopalautteessa sekä julkisessa keskustelussa muuten on esitetty lukuisia joukko huomioita enimmäisvelkasuhdetta koskevaan ehdotukseen. Joissakin näistä huomioista on arveltu sen vaikuttavan epäedullisesti asuntomarkkinoihin ja esimerkiksi nuorten kotitalouksien eli usein ensiasunnonostajien lainansaantimahdollisuuksiin. Enimmäisvelkasuhteen on myös esitetty kuvaavan huonosti kotitalouksien velanmaksukykyä, koska vuotuiset tulot saattavat vaihdella pätikäysuhteen, perhevapaiden ja muiden syiden vuoksi.

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 88/2020 vp

Kotitalouksien velasta noin 75 prosenttia on asumiseen liittyvää velkaa eli asuntolainoja ja taloyhtiölainoja. Siksi kokonaisvelkaantumisen tarkastelussa asuntolainoja ei voida sivuuttaa merkityksettöminä. Samoin tästä syystä työryhmän ehdottamat välineet on pyritty kohdistamaan kaikkiin luotonmyöntäjiin ja siten kotitalouksien kokonaisvelkaantumiseen. Enimmäisvelkasuhdetta sovellettaisiin ehdotuksen mukaan asuntolainojen lisäksi myös suuriin kulutusluottoihin, minkä lisäksi taloyhtiölainat otettaisiin huomioon enimmäisvelkasuhteen laskennassa.

Esitettyjen huomioiden osalta on huomattava, että jo nyt ehdotetussa mallissa luotonantajilla olisi mahdollisuus poiketa tästä rajoitteesta 15 prosentissa luotonannosta. Tämä tarkoittaakin, että osalle luotonantajista voitaisiin sallia tavanomaista korkeampi velkataso esimerkiksi varallisuuden perusteella tai muiden syiden johdosta. Ehdotettu mitoitus mahdollistaisi saatujen arvioiden perusteella luottomarkkinoiden toiminnan säilymisen suurelta osin ennallaan tai korkeintaan kiristäisi luotonantoa lievästi varsin rajallisesa joukossa luotonottajia.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2018 neljäsosa Suomen väestöstä ja 33 prosenttia asuntokunnista asui vuokra-asunnossa. Pääkaupunkiseudun asuntokunnista 45 prosenttia asui vuokralla ja 49 prosenttia omistusasunnoissa samaisen vuoden tilastojen perusteella tarkasteltuna. Yhä useampi asuntokunta valitsee nykyään vuokralla asumisen. Tilastokeskuksen mukaan vuokra-asuminen on yleistynyt erityisesti alle 40-vuotiaiden keskuudessa. Vuokralla asumisen yleistymiseen lienee monia syitä, mutta varsinkaan kasvukeskuksissa kaikki kotitaloudet eivät siis tähän mennessäkään ole halunneet tai voineet asua omistusasunnossa. Tilastojen valossa on vaikea nähdä, että enimmäisvelkasuhde muuttaisi asuntomarkkinoita voimakkaasti siitä, mitä ne jo nyt ovat. Sen sijaan työryhmä on katsonut, että pidemmällä aikavälillä enimmäisvelkasuhde saattaisi hidastaa asuntojen hintojen nousua siellä missä velka-tulosuhteet ovat suuret, minkä voi olettaa hidastavan asuntomarkkinoiden alueellista eriytymistä.

Edellä mainitut seikat huomioiden ei välineellä ole tarkoitus rajoittaa luotto- ja asuntomarkkinoiden normaalia toimintaa. Enimmäisvelkasuhteella pyritään siihen, ettei esimerkiksi asuntomarkkinoiden ylikuumentuminen johda kotitalouksien yleisen velkaantumisen voimakkaaseen kasvuun tulevaisuudessa. Tarkoituksena on pitää kiinni siitä hyvästä lainanhoitokulttuurista, mikä Suomessa nyt vallitsee. Välineellä ei siten myöskään ole tarkoitus rajoittaa kotitalouksien tuloihin nähden kohtuullista velkaantumista.

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että kotitaloussektorin nopeasti kasvanut velkaantuneisuus tekee kotitalouksista haavoittuvia tulojen supistumiselle ja kor-

## Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 88/2020 vp

kotason nousulle. Kotitalouksien suoran ja välillisen velkaantumiskehityksen hillitsemiseksi sekä rahoitusvakauden turvaamiseksi päätetään tarpeellisista toimenpiteistä työryhmävalmistelun pohjalta.

Työryhmän selvityksen lausuntokierros päättyi marraskuun lopussa 2019. Saadun lausuntopalautteen ja muiden selvitysten perusteella valtiovarainministeriössä jatkovalmistellaan virkatyönä hallituksen esitys luottolaitostoiminnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi vuoden 2020 aikana. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2021. Jatkovalmistelun aikana välineitä velkaantumisen hillitsemiseksi kehitetään myös parametrien osalta eri näkökohtien huomioiden ja toteuttamisvaihtoehtojen punnitsemiseksi huolellisesti huomioiden myös se, ettei yksittäisen kotitalouden osalta synny kohtuuttomia tilanteita. Kuten eduskunnassa pöytäkirjojen mukaan totesin: ”Tarkoitus tietenkin on, että tavallisten ihmisten, jotka hoitavat velkansa ja luottonsa hyvin, tilannetta ei tässä maassa tarvitse kiristää tai vaikeuttaa.”

Helsingissä 13.3.2020

Valtiovarainministeri Katri Kulmuni